

АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.3.19>

АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ В МІСЬКИХ РАДАХ В ЄС

Гавронська Тетяна Володимирівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства та галузевих
юридичних дисциплін навчально-наукового
інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

У статті визначено основні правові засади забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС.

Встановлено, що стан нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС знаходиться на стадії розвитку. Визначено, що на нинішньому етапі відбувається становлення законодавства ЄС та національних законодавств країн-учасниць щодо вказаного напрямку. На рівні окремих країн-членів ЄС спостерігається адаптація та розвиток законодавства в контексті створення муніципального права. Останнє сприяє удосконаленню нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС.

Зазначено, що використання альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС має переваги порівняно із судовою формою. Зазначене особливо актуально для невеликих міст, оскільки дає змогу забезпечити економію коштів, часових витрат стосовно питань, які стосуються вирішення проблем місцевих громад у господарській сфері.

Доведено, що незважаючи на достатньо давню історію становлення альтернативних форм вирішення спорів в ЄС, нормативно-правове закріплення можливості їх реалізації (в тому числі з боку міських рад) здійснюється починаючи з першого десятиріччя ХХІ ст. Цей процес прискорився завдяки впровадженню цифровізації, але знаходиться на етапі розвитку. Виділено два етапи регулювання зазначеного процесу на рівні ЄС, зокрема: впровадження загального нормативно-правового забезпечення вирішення спорів різних категорій в країнах ЄС (встановлення принципів, які застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання споживчих спорів; визначення принципів діяльності позасудових органів, що беруть участь у врегулюванні споживчих спорів шляхом консенсусу; розробка законодавства про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах; створення законодавства про онлайн-вирішення споживчих спорів тощо); формування правових засад регулювання альтернативних форм врегулювання споживчих спорів тощо. Визначено, що на рівні країн-членів ЄС відбувається поступова адаптація законодавства ЄС в даній сфері. При цьому, нормативно-правове забезпечення вирішення господарських спорів міських рад в ЄС регулюються на загальному рівні, без акценту на особливостях вказаного процесу стосовно вказаних суб'єктів. Тільки окремі країни (серед яких, зокрема, Франція) здійснюють розвиток муніципального законодавства у зазначеній сфері, що сприяє правовій визначеності та покращенню реалізації вказаного процесу.

Ключові слова: альтернативні форми, врегулювання, господарські спори, ЄС, міські ради, муніципальне законодавство, медіація, переговори, арбітраж, територіальний посередник.

Gavronska Tetyana. Alternative forms of Economic Dispute Resolution in City Councils in the EU

The article defines the main legal principles for providing alternative forms of resolving economic disputes of city councils in EU countries.

It is established that the state of regulatory and legal support for alternative forms of resolving economic disputes of city councils in EU countries is at the stage of development. It is determined that at the current stage, the formation of EU legislation and national legislation of the member states in this area is underway. At the level of individual EU member states, adaptation and development of legislation in the context of the creation of municipal law is observed. The latter contributes to the improvement of regulatory and legal support for alternative forms of resolving economic disputes of city councils in EU countries.

It is noted that the use of alternative forms of resolving economic disputes of city councils in EU countries has advantages compared to the judicial form. This is especially relevant for small cities, as it allows saving money and time on issues related to solving problems of local communities in the economic sphere.

It is proven that despite the rather long history of the formation of alternative forms of dispute resolution in the EU, the regulatory and legal consolidation of the possibility of their implementation (including by city councils) has been carried out since the first decade of the 21st century. This process has accelerated due to the introduction of digitalization, but is still in the development stage. Two stages of regulation of the above process at the EU level have been identified, in particular: the introduction of general regulatory and legal support for the resolution of disputes of various categories in the EU countries (establishment of principles applicable to bodies responsible for the out-of-court settlement of consumer disputes; definition of the principles of the activities of out-of-court bodies participating in the settlement of consumer disputes by consensus; development of legislation on some aspects of mediation in civil and commercial cases; creation of legislation on online resolution of consumer disputes, etc.); formation of legal principles for the regulation of alternative forms of consumer dispute resolution, etc. It has been determined that at the level of EU member states, there is a gradual adaptation of EU legislation in this area. At the same time, the regulatory and legal support for the resolution of economic disputes of city councils in the EU is regulated at a general level, without emphasis on the specifics of the specified process in relation to the specified entities. Only some countries (including, in particular, France) are developing municipal legislation in this area, which contributes to legal certainty and improving the implementation of the specified process.

Key words: *alternative forms, settlement, commercial disputes, EU, city councils, municipal legislation, mediation, negotiations, arbitration, territorial mediator.*

Постановка проблеми. Альтернативні форми вирішення господарських спорів сприяють усуненню розбіжностей та суперечок у приватному праві та певних галузях публічного права. Альтернативні форми врегулювання господарських спорів передбачають можливості, за яких сторони або третя сторона нейтрально та об'єктивно допомагають сторонам у їхньому спорі досягти врегулювання, використовуючи різні методи їх вирішення без застосування примусових механізмів. Використання зазначеної категорії форм врегулювання пов'язане із застосуванням різних підходів для вирішення конфлікту та запобігання судовим розглядам.

Кожна країна повинна мати систему захисту прав та вирішення спорів, яка може складатися з формальних елементів, таких як суди або квазісуди, та неформальних елементів, таких як медіація,

примирення, переговори тощо. Перспективна правова політика – це політика, яка не зосереджується лише на одній формі захисту прав та вирішення спорів, а радше з часом створює ширшу платформу. Держава має право обирати ті форми, які відповідають правовій та соціальній потребі, досягають значної суспільної користі та є пропорційними ресурсам, необхідним для їх забезпечення.

Складно перерахувати всі форми альтернативного врегулювання спорів. Існують різні форми зазначеної категорії, кожна зі своїми характеристиками та нюансами взаємних відмінностей. Найпоширенішими формами альтернативного врегулювання спорів є такі: внутрішній перегляд або оскарження, квазісудовий процес, медіація, примирення, врегулювання, арбітраж, залучення омбудсмена, медіаційний арбітраж, онлайн-медіація,

конференція, рання нейтральна оцінка, переговори, слухання та консультації, дрібні позови тощо.

Правова система ЄС та його країн-учасниць передбачає нормативно-правове забезпечення альтернативних форм врегулювання спорів на рівні різних галузей права (в тому числі муніципального). Звернення до останнього в контексті аналізу альтернативних форм врегулювання спорів обумовлено децентралізацією, широкими повноваженнями міських рад на рівні багатьох країн ЄС. Оскільки міські ради реалізують широкий спектр повноважень у сфері господарських відносин (в тому числі здійснюють управління комунальним сектором, реалізують функції у сфері регуляторної діяльності (контроль нарахувань та сплати місцевих податків і зборів, здійснюють захист прав і законних інтересів місцевої громади стосовно інших питань у сфері господарювання) тощо)), їх функціонування пов'язане із виникненням господарських спорів. Врегулювання останніх є важливим напрямком ефективної діяльності зазначених органів. Відповідно, дослідження нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС є актуальним на нинішньому етапі становлення правової науки.

Мета статті – визначення основних правових засад забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС. Для досягнення вказаної мети виділено низку завдань, а саме: встановити правові аспекти щодо альтернативних форм вирішення господарських спорів на рівні ЄС; виокремлення нормативно-правового регулювання зазначеного напрямку в розрізі країн-учасниць ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Сучасна наукова думка містить певний масив досліджень стосовно стану, проблем та перспектив регулювання альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад. Слід відмітити дослідження (праці К. Дунаї [3], J. Mucha [5], монографія науковців Факультету права, адміністрування та економіки Вроцлавського університету за редакцією Й. Коредчука [1], М. Тенхунен та Дж. Бланкаерта [7], К. Х. ван Пі [8]), присвячені

розкриттю еволюції, характеристиці загальних правових засад щодо використання альтернативних форм врегулювання спорів в країнах ЄС. В дослідженні М. Вансвелт та М. Балестра [9] здійснено оцінку ключових аспектів нормативно-правового регулювання альтернативних форм вирішення спорів (в тому числі у сфері господарських відносин) у Італії.

Хоча на нинішньому етапі сформувалась певна наукова база стосовно досліджуваної проблематики, є потреба оцінки вичерпного складу альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС, встановлених на рівні законів та підзаконних актів.

Виклад основної частини дослідження. Витоки альтернативних методів вирішення спорів сягають корінням у витоки людства та конфліктів, які, на жаль, їх супроводжують. Оскільки міжособистісні суперечки з'явилися в найдавнішій історії людства, вже в давнину було помічено, що альтернативою боротьби може бути мирне вирішення конфлікту. У літературі передбачається, що сучасні форми альтернативного вирішення спорів, які є альтернативою судовій формі, походять зі США. Саме там цю концепцію вперше використала група прихильників примирливих методів вирішення спорів у 1970-х роках. Ця група була переконана, що загальні суди можуть ефективніше функціонувати в конкурентному середовищі, і вона просувала ідею плюралізму форм правосуддя. Зіткнувшись із млявістю загальних судів, перевантажених кількістю справ, що надходять, прихильники примирливих методів побачили необхідність знайти альтернативні, ефективніші засоби вирішення конфліктів. Спочатку форми альтернативного вирішення спорів використовувалися для вирішення простих повсякденних спорів, що стосуються сімейних та сусідських відносин. На хвилі успіху у вирішенні буденних спорів альтернативні форми вирішення спорів почали використовуватися й у вирішенні складніших конфліктів, у яких вартість предмета спору сягала дедалі більших сум. Таким чином, альтернативні форми врегулювання конфліктів, насамперед арбітраж, знайшли застосування, серед іншого, в економічних

справах. Ці форми також здобули популярність за межами США і, завдяки своїм численним перевагам, поширилися також у Європі. Історія розвитку альтернативних форм вирішення спорів у споживчих спорах була іншою. Важливість її визначення обумовлена тим, що досліджувані нами міські ради в рамках власних компетенцій виступають як у якості споживачів, так і надавачів послуг на рівні міст. Також альтернативні форми вирішення споживчих спорів, які набули найбільшого поширення у ЄС, стали використовуватись стосовно інших форм спорів, в тому числі господарських (при захисті прав і законних інтересів міських рад). Еволюція альтернативних форм вирішення цих спорів, яка відбулася в Європі в 1960-х роках, була результатом законодавства про захист прав споживачів, яке створювалося в той час. Еволюція систем позасудового вирішення споживчих спорів в окремих європейських країнах не була пов'язана з невдоволенням суспільства загальними судами [5].

Розвиток альтернативного вирішення спорів у споживчих справах, започаткований у Європі в країнах Північної Європи та в Королівстві Нідерланди, відбувався не поруч із судами, компетентними вирішувати цю категорію справ, а замість них. У рамках цих систем використовувалися методи примирення, які передували арбітражному провадженню. Модель арбітражу у вирішенні споживчих спорів також стала популярною в Італії, Іспанії та Португалії. В інших європейських країнах, таких як Велика Британія та Німеччина, були розроблені галузеві системи альтернативного вирішення спорів на основі моделей омбудсмена, вони спочатку діяли у фінансовому та страховому секторах послуг, а пізніше популяризувалися й в інших секторах. У цих моделях суб'єкти альтернативного вирішення спорів використовували методи примирення, на основі яких потім виносилося рішення, обов'язкове або необов'язкове [3]. У Польщі розвиток альтернативного вирішення спорів у споживчих спорах розпочався відносно пізно і спочатку передбачав переважно використання арбітражу. Першим постійно діючим споживчим арбітражним судом, який діє й донині, є організація, створена

в 1991 році за ініціативою Торгової інспекції та Федерації споживачів [1]. Десять років по тому споживча медіація також стала популярною в Польщі. У рамках Торгової інспекції також проводилися медіаційні процедури, метою яких було (і залишається) вирішення спорів між споживачами та підприємцями. В даному випадку до її послуг також звертаються і міські ради, які здійснюють виконання обов'язків у сфері господарських відносин (в тому числі щодо управління комунальним сектором, реалізації регуляторної діяльності, інших питань у сфері господарювання) тощо), також вони виступають у якості сторони відповідача при наданні послуг (продажу продукції) (туристичні послуги, інше).

Еволюція позасудових методів вирішення споживчих спорів у Європі відбувалася в різний час. З самого початку системи альтернативного вирішення спорів, що розвивалися в окремих країнах, відрізнялися своєю організацією та сферою діяльності. Перш за все, діяльність суб'єктів альтернативного вирішення спорів відрізнялася використанням окремих форм альтернативного вирішення спорів. З розвитком альтернативного вирішення спорів та створенням нових суб'єктів ці відмінності почали поглиблюватися, внаслідок чого наразі в Європейському Союзі діє багато окремих правових систем альтернативного вирішення спорів, що базуються як на примирливих, так і на судових елементах.

Проведемо оцінку правових аспектів щодо альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад на рівні ЄС.

Перший напрямок регулювання відноситься до загального нормативно-правового забезпечення вирішення спорів різних категорій в країнах ЄС. Нормативно-правова база щодо регулювання зазначеної сфери включає [4]:

– рекомендацію Європейської Комісії 98/257/ЄС від 30 березня 1998 року щодо принципів, які застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання споживчих спорів. У рамках зазначеної рекомендації обґрунтовано та визначено характеристики принципів, які необхідно враховувати вказаних органам при реалізації процесів врегулювання

спорів даної категорії із використанням позасудових форм, це, зокрема: принцип незалежності, принцип прозорості, принцип змагальності, принцип ефективності, принцип законності, принцип свободи, принцип представництва;

– рекомендацію Європейської Комісії 2001/310/ЄС від 4 квітня 2001 року щодо принципів діяльності позасудових органів, що беруть участь у врегулюванні споживчих спорів шляхом консенсусу. Європейський законодавець виокремив такі принципи, зокрема: неупередженість прозорість, ефективність, справедливість;

– директиву Європейського Парламенту та Ради 2008/52/ЄС від 21 травня 2008 року про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах. Зміст зазначеного нормативно-правового документу містить загальні засади даного процесу на рівні транскордонних спорів. Вказані спори в тому числі використовуються стосовно господарських спорів міських рад, які мають транскордонний характер;

– регламент (ЄС) № 524/2013 Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2013 року про онлайн-вирішення споживчих спорів та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС (регламент про онлайн-вирішення спорів споживачів). Згідно із ст. 1 зазначеного нормативно-правового документу визначено, що метою цього Регламенту є, шляхом досягнення високого рівня захисту прав споживачів, сприяти належному функціонуванню внутрішнього ринку, зокрема його цифрового виміру, шляхом забезпечення Європейської платформи ODR («платформа ODR»), що сприяє незалежному, неупередженому, прозорому, ефективному, швидкому та справедливому позасудовому вирішенню спорів між споживачами та продавцями онлайн. Положення зазначеного нормативно-правового акту використовуються міськими радами при вирішенні господарських спорів, які стосуються отримання продуктів (послуг) у цифровій формі. В даному випадку господарські спори можуть стосуватись як діяльності міських рад у сфері реалізації ними компетенцій, передбачених відповідними положеннями або підприємств (організацій), які знаходяться у їх підпорядкуванні.

Другий напрямок регулювання стосується встановлення правових засад регулювання альтернативних форм врегулювання споживчих спорів, які виникають внаслідок ведення господарської діяльності однієї із сторін, при цьому другою стороною є споживач. В даному випадку міські ради виступають у споживчих спорах у якості як відповідачів, так і позивачів.

Директива (2013/11/ЄС) про альтернативне вирішення споживчих спорів («Директива про альтернативне вирішення спорів») забезпечує позасудове вирішення спорів для споживачів щодо товарів та послуг, придбаних у продавців, зареєстрованих на єдиному ринку. Разом з Регламентом (ЄС) № 524/2013 про онлайн-врегулювання споживчих спорів («Регламент про онлайн-врегулювання спорів»), Директива про альтернативне вирішення спорів утворює горизонтальну систему ЄС для альтернативного вирішення спорів. Значне зростання онлайн-продажів, зокрема під час пандемії COVID-19, а також договірні проблеми, що виникли внаслідок енергетичної кризи, підкреслили незмінну важливість ефективного, недорогого та справедливого способу вирішення спорів між споживачами та продавцями [7]. Як правило, ці спори стосуються повернення грошей, ремонту несправних товарів або розірвання договору на основі несправедливих умов. Хоча механізми альтернативного вирішення спорів вважаються очевидним покращенням для споживачів, цифровізація споживчого ринку, складність процедур та недостатня обізнаність кидають виклик законодавчому регулюванню альтернативного вирішення спорів, встановленому у 2013 році. Незважаючи на послідовні оновлення, платформа онлайн-врегулювання спорів, як повідомляється, не досягла своїх цілей. Тому 17 жовтня 2023 року Європейська Комісія запропонувала внести цільові зміни до Директиви про альтернативне вирішення спорів та скасувати Регламент про онлайн-врегулювання спорів. Вона також висунула нову рекомендацію, що встановлює вимоги до якості для онлайн-майданчиків та торговельних асоціацій ЄС, що забезпечують вирішення спорів. Протягом дев'ятого скликання Європейський парламент

розглядав альтернативні форми вирішення спорів у контексті політики, в основі якої лежить захист прав споживачів, включаючи доступ до засобів правового захисту. До них, серед іншого, належить автоматизоване прийняття рішень. Крім того, Парламент розглянув кілька петицій щодо впровадження та застосування механізмів альтернативних форми врегулювання спорів на практиці. Попередні рішення Суду Європейського Союзу уточнили тлумачення деяких положень Директиви про альтернативне вирішення спорів і таким чином сприяли правовій визначеності. Констатуємо, що нормативно-правове забезпечення вирішення господарських спорів міських рад у споживчій сфері (де одна із сторін є споживачем) в ЄС регулюються на загальному рівні, без акценту на особливостях вказаного процесу стосовно вказаних суб'єктів.

Визначимо особливості законодавства Польщі стосовно альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад. Положеннями ст. 8.1 Законом Республіки Польща «Про муніципальне самоврядування» від 08.03.1990 р. встановлено, що вирішення майнових спорів, які відносяться до сфери організації виборів та референдумів (питання відшкодування витрат на здійснення делегованих державою функцій) з боку міських рад розглядається на рівні загальних судів [6]. Відповідно, інші господарські спори, які виникають у діяльності міських рад в Польщі, можуть бути врегульовані із застосуванням альтернативних форм їх вирішення. Найбільш поширеними формами врегулювання господарських спорів за вказаним напрямком є медіація та арбітраж. Їх регулювання передбачено положеннями розділу 2 Цивільного процесуального кодексу. Відмічаємо, що на рівні муніципального права не передбачено окремих аспектів нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад. З огляду на вказане, звернення до останніх здійснюється відповідно до положень законодавства, яке регулює загальні засади використання альтернативних форм вирішення господарських спорів.

В Італії муніципалітети можуть використовувати кілька форм альтернативного

вирішення господарських спорів. До них належать медіація, допомога в переговорах та арбітраж, які пропонують швидші, менш дорогі та менш конфронтаційні методи вирішення спорів [9]. У Італії, як і у Польщі не передбачено окреме регулювання зазначеного процесу стосовно міських рад та інших органів місцевого самоврядування [8]. Ст. 806-840 Цивільного процесуального кодексу Італії визначають особливості механізму арбітражу, підхід законодавця до встановлення, діяльності, звільнення та відповідальності арбітрів, порядок покриття витрат на арбітраж тощо. Згідно зі статтею 6 Законодавчого декрету Італії № 28 від 04 березня 2010 р. передбачено, що медіація є обов'язковою для судового розгляду певних питань, і за відсутності медіації судове звернення є неприйнятним. В даному випадку до складу таких питань відноситься оренда, стосовно міських рад це оренда комунального майна, організація якої відноситься до компетенції зазначених суб'єктів.

У Франції Закон від 18 листопада 2016 року «Про модернізацію правосуддя для XXI століття» запроваджує експерименти з обов'язковою медіацією та іншими видами альтернативного вирішення спорів. Стаття 750-1 Цивільного процесуального кодексу Франції містить зобов'язання спробувати медіацію або інший вид альтернативного вирішення спорів перед початком судового провадження щодо дрібних позовів або позовів щодо сусідських спорів. Стаття 750-1 не застосовується у таких випадках: якщо принаймні одна зі сторін домагається затвердження судом попередньої угоди; якщо альтернативна форма вирішення спору вимагається рішенням, яке позивач хоче оскаржити; якщо є законна причина не намагатися використовувати альтернативне врегулювання спорів, наприклад, у разі надзвичайної ситуації, або коли неможливо використати альтернативне вирішення спору, або коли судові посередники недоступні протягом розумного періоду часу.

Окрім зазначеного, у Франції використовується нормативно-правове регулювання територіальної медіації. А саме, згідно із ст. L 1112-24 Загального кодексу місцевих органів влади № 2019-1461 від 27.12.2019 р. встановлено, що міські

ради можуть створити у своєму середовищі, шляхом обговорення дорадчого органу, територіального посередника починаючи з 01.01.2021 р. [2].

Зміст ст. L.1112-24 Загального кодексу місцевих органів влади впливає із Закону Франції від 27 грудня 2019 року «Щодо участі в місцевому житті та близькості публічних дій» (ст. 81), у розділі, присвяченому спрощенню законодавства, що застосовується до місцевих обраних посадовців. У цій статті розглядається законопроект Сенату, спрямований на розвиток територіальних посередників. Хоча деякі місцеві органи влади за станом на початок 2021 р. вже створили цю посаду, закон посилює вказану ініціативу, надаючи їй правову основу та певні прерогативи. По-перше, звернення до територіального посередника має наслідком переривання строку для судових апеляцій та зупинення строків давності. По-друге, закон посилює гарантії, що застосовуються до функцій територіального посередника, що здійснюються повністю незалежно та несумісні з функціями обраної посадової особи чи агента місцевого органу влади, який його призначає, або однієї з груп, членом яких він є. Нарешті, обсяг компетенцій територіального посередника буде вільно визначатися кожним місцевим органом влади [2]. Саме так обговорення, яке затверджує територіального посередника, має визначити обсяг його компетенцій, засоби, надані йому для виконання його функцій, та встановити термін його мандата. Медіація, що проводиться територіальним медіатором, розуміється як будь-який процес, за допомогою якого дві або більше сторін намагаються досягти угоди з метою мирного врегулювання своїх спорів за допомогою третьої сторони – медіатора. Територіальний посередник самостійно визначає процедури проведення медіації, яку він проводить. Звернення до територіального посередника є безкоштовним.

Висновки. Констатуючи результати дослідження, відмічаємо, що стан нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС знаходиться на стадії розвитку. На нинішньому етапі відбувається становлення законодавства ЄС та національних законодавств

країн-учасниць щодо вказаного напрямку. На рівні окремих країн-членів ЄС спостерігається адаптація та розвиток законодавства в контексті створення муніципального права. Останнє сприяє удосконаленню нормативно-правового забезпечення альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС.

Можемо зазначити, що використання альтернативних форм вирішення господарських спорів міських рад в країнах ЄС має переваги порівняно із судовою формою. Зазначене особливо актуально для невеликих міст, оскільки дає змогу забезпечити економію коштів, часових витрат стосовно питань, які стосуються вирішення проблем місцевих громад у господарській сфері.

В ході аналізу було виявлено, що незважаючи на достатньо давню історію становлення альтернативних форм вирішення спорів в ЄС, нормативно-правове закріплення можливості їх реалізації (в тому числі з боку міських рад) здійснюється починаючи з першого десятиріччя XXI ст. Цей процес прискорився завдяки впровадженню цифровізації, але знаходиться на етапі розвитку. Можемо виділити два етапи регулювання зазначеного процесу на рівні ЄС, зокрема: впровадження загального нормативно-правового забезпечення вирішення спорів різних категорій в країнах ЄС (встановлення принципів, які застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання споживчих спорів; визначення принципів діяльності позасудових органів, що беруть участь у врегулюванні споживчих спорів шляхом консенсусу; розробка законодавства про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах; створення законодавства про онлайн-вирішення споживчих спорів тощо); формування правових засад регулювання альтернативних форм врегулювання споживчих спорів тощо. Визначено, що на рівні країн-членів ЄС відбувається поступова адаптація законодавства ЄС в даній сфері. При цьому, нормативно-правове забезпечення вирішення господарських спорів міських рад в ЄС регулюються на загальному рівні, без акценту на особливостях вказаного процесу

стосовно вказаних суб'єктів. Тільки окремі країни (серед яких, зокрема, Франція) здійснюють розвиток муніципального законодавства у зазначеній сфері, що сприяє правовій визначеності та покращенню реалізації вказаного процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Alternatywne sposoby rozstrzygania sporów w Polsce, w Niemczech i na Ukrainie / redakcja Józef Koredczuk. Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. 2018. 198 p. URL: https://bibliotekacyfrowa.pl/Content/89692/PDF/Alternatywne_sposoby_rozstrzygania_sporow_w_Polsce_w_Niemczech_i_na_Ukrainie.pdf
2. Collectivités et EPCI peuvent-ils instituer un médiateur territorial ? Banque des Territoires. 2025. URL: <https://www.banquedesterritoires.fr/collectivites-et-epci-peuvent-ils-instituer-un-mediateur-territorial>
3. Dunaj K. Pozasądowe rozstrzyganie sporów konsumenckich w prawie Unii Europejskiej. Kwartalnik Prawa Międzynarodowego, 2023. No. IV (IV). P. 207–224. DOI: 10.5604/01.3001.0054.4286
4. Legislation relating to out-of-court dispute resolution. FPC Economy. 2025. URL: <https://economie.fgov.be/en/themes/online/belmed-online-mediation/alternative-dispute-resolution/legislation-relating-out-court>
5. Mucha J. Alternatywne metody rozwiązywania sporów konsumenckich w Unii Europejskiej. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o. URL: www.ksiegarnia.beck.pl/media/product_custom_files/1/9/19319-alternatywne-metody-rozwiazywania-sporow-konsumenckich-w-unii-europejskiej-jagna-mucha-fragment.pdf?srsId=AfmBOop0Q7j1l6hDDNtg9aQWsk9L2TkTIgK9vdEJHI823Xbu94-uszX8
6. Regulacje cywilne. Ministerstwo Sprawiedliwości. 2025. URL: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/regulacje-cywilne>
7. Tenhunen S., Blanckaert J. EU framework on alternative dispute resolution for consumers. European Parliamentary Research Service. 2024. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI_\(2024\)757788](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI_(2024)757788)
8. van Rhee C. H. Mandatory Mediation before Litigation in Civil and Commercial Matters: A European Perspective. Access to Justice in Eastern Europe. 2021. No. 4 (12). P. 7–24. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-4.4-a000082>
9. Vanswevelt M., Balestra M. Metodi Alternativi di Risoluzione delle Controversie in Italia: Quale scegliere? LEX IBC. 2025. URL: <https://www.lexibc.com/metodi-alternativi-di-risoluzione-delle-controversie-in-italia-quale-scegliere/#:~:text=I%20metodi%20ADR%20pi%C3%B9%20comuni,l'uso%20dei%20metodi%20ADR>